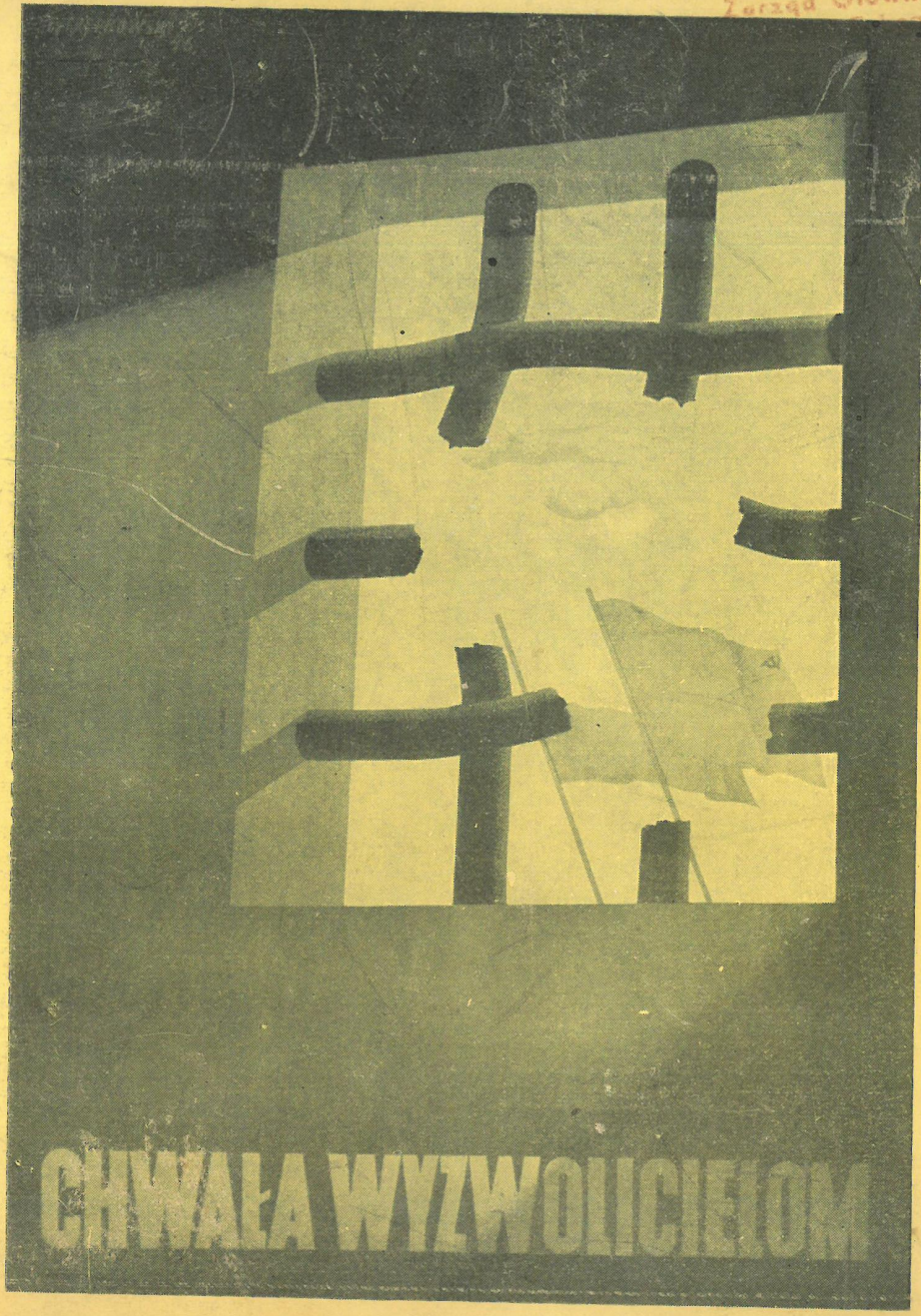

47/1955
zach

TREPKOWSKI

ZWIAZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
Zarząd Główny
Nr 2

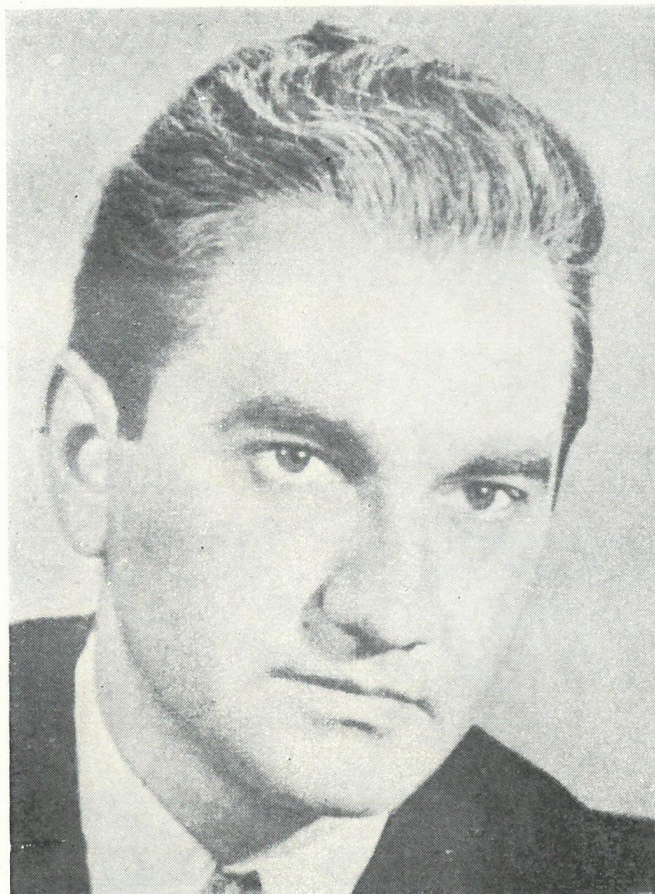

ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
Zarząd Główny
Warszawa, ul. Foksal Nr 2

WYSTAWA
PLAKATU
TADEUSZA
TREPKOWSKIEGO

1

„ZACHĘTA”
Państwowa Galeria Sztuki
Dział Dokumentacji
00-916 Warszawa, Pl. Matachowskiego 3
centr. 27-58-54, tel. 27-66-03, fax 27-78-86

TADEUSZ TREPKOWSKI

(5. I. 1914 — 30. XII. 1954)

ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW • CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

WYSTAWA PLAKATU
T A D E U S Z A
T R E P K O W S K I E G O

KWIECIEŃ – MAJ

1955

WYDAWNICTWO »SZTUKA« WARSZAWA

„ZACHĘTA”
Państwowa Galeria Sztuki
Dział Dokumentacji
00-916 Warszawa, Pl. Małachowskiego 3
centr. 27-58-54, tel. 27-66-03, fax 27-78-86

Współczesny plakat polski stracił jednego ze swych współtwórców. Jednego z tych, którzy kształtowali jego oblicze i charakter, którzy swą indywidualnością i talentem przyczynili się do jego światowych sukcesów.

Tadeusz Trepkowski był talentem swoistym, niepowtarzalnym; dla mnie — nawet swego rodzaju fenomenem. Jego warsztat przejmował mnie zawsze zdumieniem. Pracownia czysta i uporządkowana, całe jej wyposażenie stanowiły sztalugi, deska rysunkowa, parę słoików z farbami i pędzelków; żadnych reprodukcji i książek, żadnych szkiców, ani śladu tzw. artystycznego nieładu. Gdyby nie to, że widziałem Tadeusza przy pracy przypuszczałbym, że plakaty jego powstają w sposób magiczny, że wszystkie goździki, gwiazdy, gołębie, szpady i chmurki zjawiają się na plakatach jak za skinieniem różdżki prestydygitatora.

Przypominam sobie dziś prace Trepkowskiego — te sprzed 1939 roku i te, które powstały w okresie minionego dziesięciolecia — poddane najcięższej próbie czasu. Jego twórczość wytrzymała ten najtrudniejszy probierz — przetrwała okres najbardziej gruntownej przemiany pojęć i poglądów, przetrwała również — co jest mniej ważne, ale także istotne — zmianę gustów i zamiłowań w sztuce. Jego plakaty pozostają, nie tracą, w znakomitej większości, swej mocy działania.

Być współczesnym wyrażając ducha swego czasu — oto cel, który stawia sobie prawdziwy twórca. W artystycznym dorobku Tadeusza Trepkowskiego odnajdują te elementy myślenia, które stanowią o słuszności jego założeń, które dowodzą, że wyciągał on słuszne wnioski z sytuacji w jakiej znalazła się w XX wieku plastyka. Zdawał sobie sprawę, iż działa na psychikę człowieka kształtowaną inaczej niż przed 40 laty, że działa swym plakatem w stale zmieniających się warunkach i otoczeniu.

Słabą stroną naszej przedwojennej grafiki plakatowej i tzw. reklamowej był jej znikomy podkład intelektualny, kryjący się pod rzeczywiście interesującą i oryginalną formą wizualną. Trepkowski w pewnym sensie przeciwstawiał się ówczesnej dekoracyjności i modzie na pseudoludowość w grafice, robił duży krok naprzód. Chciał poruszać nie tylko oko, ale i umysł, chciał, aby plakat nie tylko atakował wzrok, ale również zapoczątkował proces intelektualny.

I właściwie nie tyle istotna jest symbolika Jego plakatu, ile wewnętrzny związek istniejący między elementami kompozycji, które najczęściej sprowadzane do dwóch, jak ujemny i dodatni biegun w ogniwie elektrycznym, powodują przebieg iskry. To właśnie wewnętrzne napięcie stanowi istotę koncepcji plakatu Trepkowskiego, decyduje o jej rzeczywistej wartości. Jego zaś wielka umiejętność polegała na zestawieniu pewnych elementów w sytuacji, która powodowała powstanie konfliktu. Jeśli go bowiem

brakuje, przedmioty umierają, symbole tracą swą wewnętrzną treść, stają się dekoracyjnymi znaczkami.

Trepkowski był w swych plakatach ascetą, nieraz może aż do przesady. Każdy element, włącznie z kolorem, odzierał ze wszystkiego co zbędne, aby z kilku tak wyselekcjonowanych elementów tworzyć swą „przestrzeń“ kompozycyjną. Twórczość Jego cechowała niezwykle precyzyjna reżyseria. Przypomina mi ona opis pracy znakomitego malarza i scenografa Christiana Bérarda, który opowiadał, jak tworząc oprawę jednego z aktów „Wariatki z Chaillot“ wyrzucał kolejno wszystkie elementy zostawiając w końcu na scenie to tylko, co było najniezbędniejsze: ławkę potrzebną w toczącej się akcji, szarość tła sceny oddającą klimat Avenue Montaigne oraz okna, stwarzające wrażenie ulicy.

Tadeusz Trepkowski jest czołowym twórcą plakatu politycznego pierwszego Dziesięciolecia Polski Ludowej. Plakat ten różni się od plakatu radzieckiego doby Wojny Domowej. Musiał być inny, gdyż powstawał w innej sytuacji, w innych warunkach i z innych wyrastał korzeni.

Wydaje mi się, iż w plakacie Trepkowskiego panuje duch romantyczny. Jego poezja ma w sobie niewątpliwie coś z gestu teatralnego, jest to jednak prawdziwa poezja — cecha, którą, o innym zresztą charakterze, znajdziemy chyba tylko w sztuce plakatu francuskiego. Zaszczepienie pierwiastka poezji do plakatu politycznego było odważnym krokiem naprzód, było odnalezieniem nowej, odrębnej formy plakatu politycznego.

Plakat ten mówił z prostotą, z pościągłym patosem, bez natrętnej krzykliwości i taniego sentymentalizmu. Monumentalizował zagadnienia, które poruszał nadając im szlachetny, surowy ton — dlatego mówił prawdę o trudnych latach budowania nowego ustroju w Polsce, a wisząc na murach i parkanach jak kamerton odpowiadał prawdziwym dźwiękom na to, co działo się wokół niego, odbijał od plakatów zaludnionych nieprawdziwymi, wymyślonymi postaciami różowiotkich i cukierkowatych robotników. Na jego plakatach postać ludzka pojawiała się niezwykle rzadko, ale jak wiele jest w nich ludzkiego ciepła i poezji.

Plakat Trepkowskiego mówił głosem tłumionym, precyzyjnymi określeniami, lakonicznymi skrótami — nie mówił sloganami, lecz językiem artysty: obrazem, poetycką parabolą. I dlatego twórczość Tadeusza Trepkowskiego pozostaje żywym rozdziałem w historii polskiego plakatu, pozostaje w naszej plastyce „śladem ocalonym od zapomnienia“.

J a n L e n i c a

SPIS PLAKATÓW

1. Mydło z wieżą — Adamczewski, 1934
2. Owiń i drobne skaleczenie, 1936
3. Ręka skaleczona nie może pracować, 1937
4. Nie rzucaj ognia, 1937
5. O krok od wypadku, 1937
6. Ostrożnie, 1937
7. Specjalności lekarskie I, 1937
8. Specjalności lekarskie II, 1937
9. Specjalności lekarskie III, 1937
10. Poborowi do szeregu, 1945
11. Po walce praca, 1945
12. Rząd Jedności Narodowej, 1945
13. Chwała Armii Czerwonej, 1945
14. Grunwald 1910 — Berlin 1945, 1945
15. Nie powtórzy się nigdy 1939 rok, 1945
16. Zgnieciemy szkodników, 1945
17. Chwała Wyzwolicielem, 1946
18. Wracajcie, 1946
19. Z powrotem w Warszawie, 1946
20. Zagraniczna odmiana nie — na naszą glebę, 1947
21. Zagubione dni, 1948
22. Dzień lasu, 1948
23. Ostatni etap, 1948
24. Kongres intelektualistów, 1948
25. Dusze czarnych, 1948
26. Moje uniwersytety, 1948
27. Ulica Graniczna, 1948
28. 22 Lipca, 1948
29. Olimpiada, 1948
30. Jedność robotników fundamentem siły wolności
Polski, 1948
31. Niezłomny sojusz to trwały pokój, 1949
32. Wszechnica Radiowa, 1949
33. Festiwal Sztuk Radzieckich, 1949
34. 1 Maja, 1950
35. III Wyścig Pokoju, 1950
36. Bitwa Stalinogradska, 1950
37. Warszawa, 1950
38. IV Wyścig Pokoju, 1951
39. I Ogólnopolska Wystawa Plastyki, 1951
40. Leningradzki Teatr im. A. S. Puszkina, 1951
41. Pociąg do Marsylii, 1951
42. Fotomontaż z cytatem z Konstytucji, 1952
43. Kapitalizm, 1952
44. Ekspres Moskwa — Ocean Spokojny, 1952
45. Warszawa, 1952
46. Sojusz robotniczo-chłopski, 1952
47. Olimpiada, 1952
48. Wojna, 1952
49. Sprawa rodzinna, 1952

50. Nie!, 1952
51. Południk 49, 1953
52. Sojusz robotniczo-chłopski, 1953
53. Bądź czujny wobec wroga narodu, 1953
54. Sztandar Stalina w mocnych i pewnych rękach, 1953
55. Stalin — dzieła, 1953
56. Mistrzostwa Europy w boksie, 1953
57. Zagubione melodie, 1953
58. Na straży pokojowego życia narodu, 1954
59. Wrogów ludu zwycięży rękami lud, 1954
60. ZSRR Obrońca Pokoju, przyjaciel dzieci, 1954
61. Partia, 1954
62. II Zjazd PZPR, 1954
63. Trudna miłość, 1954
64. 1 Maj, 1954
65. Radośnie obchodzimy dziesiąte urodziny, 1954
66. 22 Lipca 1944 — 1945, 1954
67. ZSRR, 1954
68. Trybuna wolności, 1954
69. Grzech, 1954
70. Cyd, 1954
71. Państwowy Teatr Polski w Moskwie, 1954
72. V Międzynarodowy Konkurs im. Fryderyka Chopina, 1954
73. Targi Poznańskie, 1954
74. Targi Poznańskie, 1954
75. Rady Narodowe — Władza ludu 5.XII. 1954 r.
76. T. N. P. (Théâtre National Populaire), 1954
77. T. N. P. (Théâtre National Populaire), 1954
78. II Festiwal Muzyki Polskiej, 1954
79. Warszawa, 1954

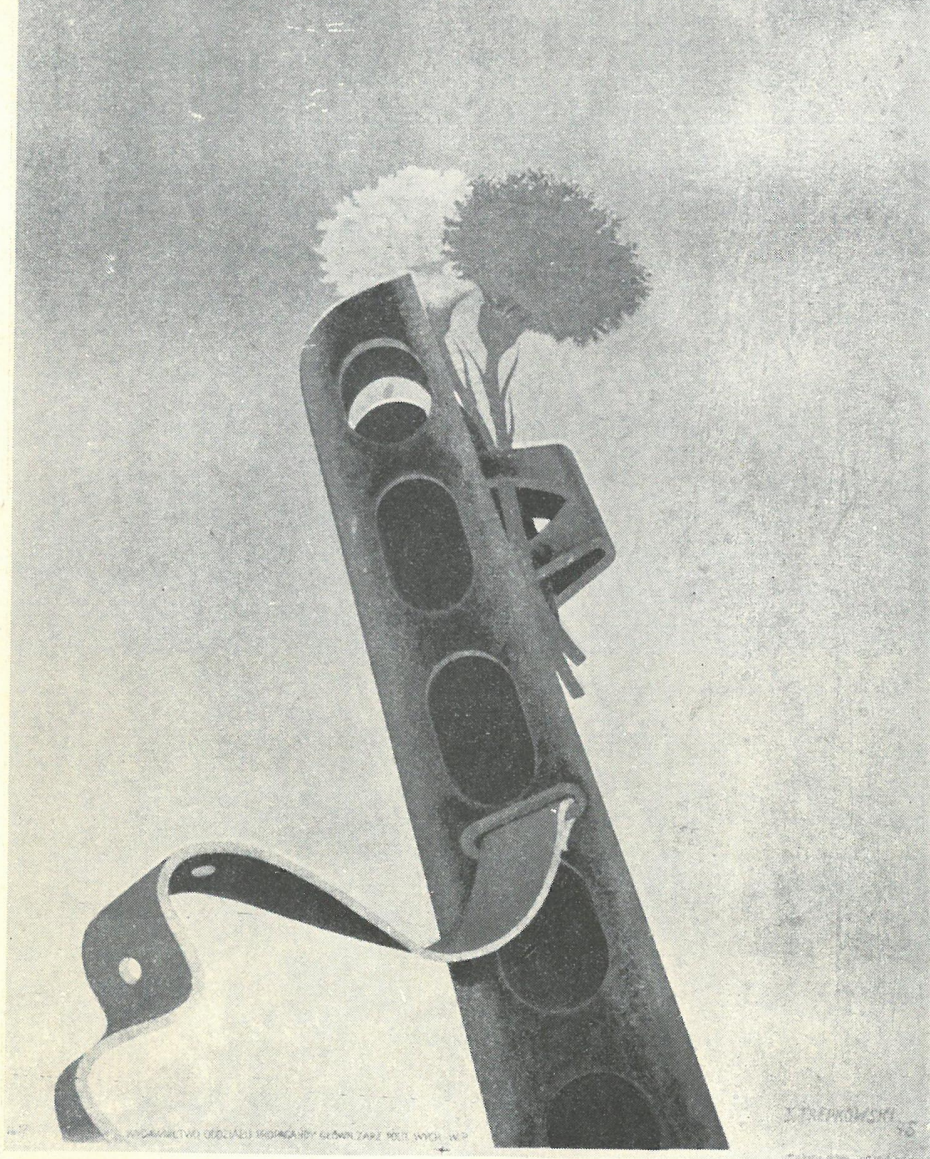
03

REKA SKALECZONA
NIE MOŻE PRACOWAĆ

Plakat z cyklu „Bezpieczeństwo pracy“
na wystawę do Paryża

POBOROWI DO SZEREGU

Plakat wzywający do wstępowania
w szeregi Wojska Polskiego

24867

24867

OSTATNI ETAP

PRODUKCYA: P.P. FILM POLSKI

Plakat filmowy

FILM PRÓDUKCIJI KASZIECKIEJ WYTW. SOJUZDIETFINM. EKSPLOAT.

Moje Uniwersytety

W/C. POWIEŚCI M. GORKIEGO
W ROLI GŁÓWNEJ: WALBERT. REŻYS. DONSKI

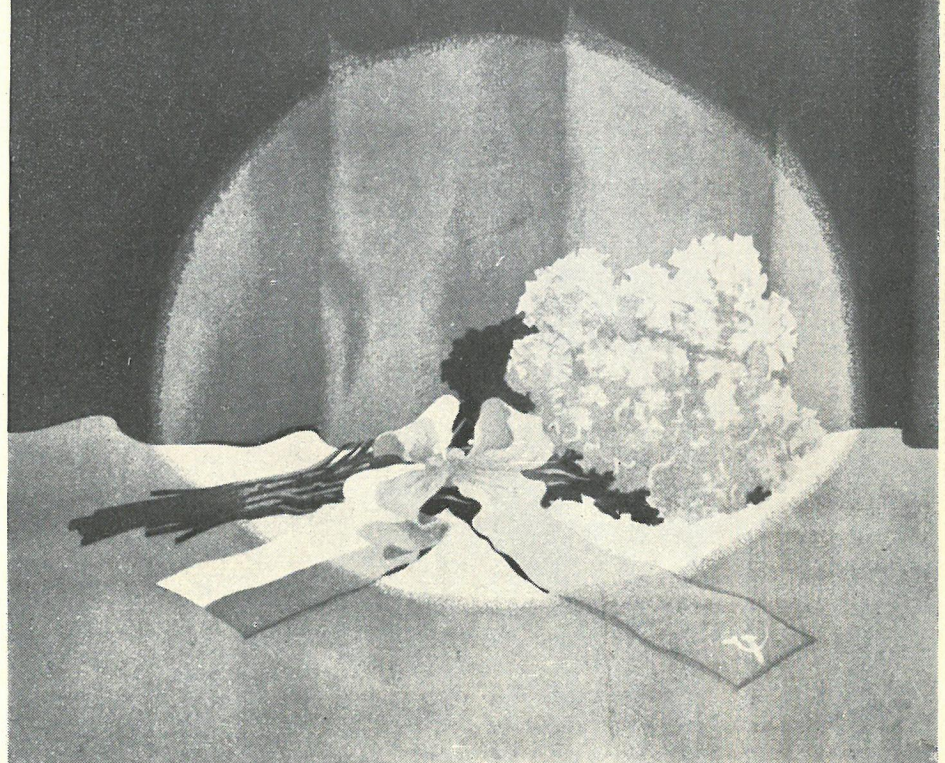
Plakat filmowy

LENINGRADZKI
PAŃSTWOWY AKADEMICKI

TEATR

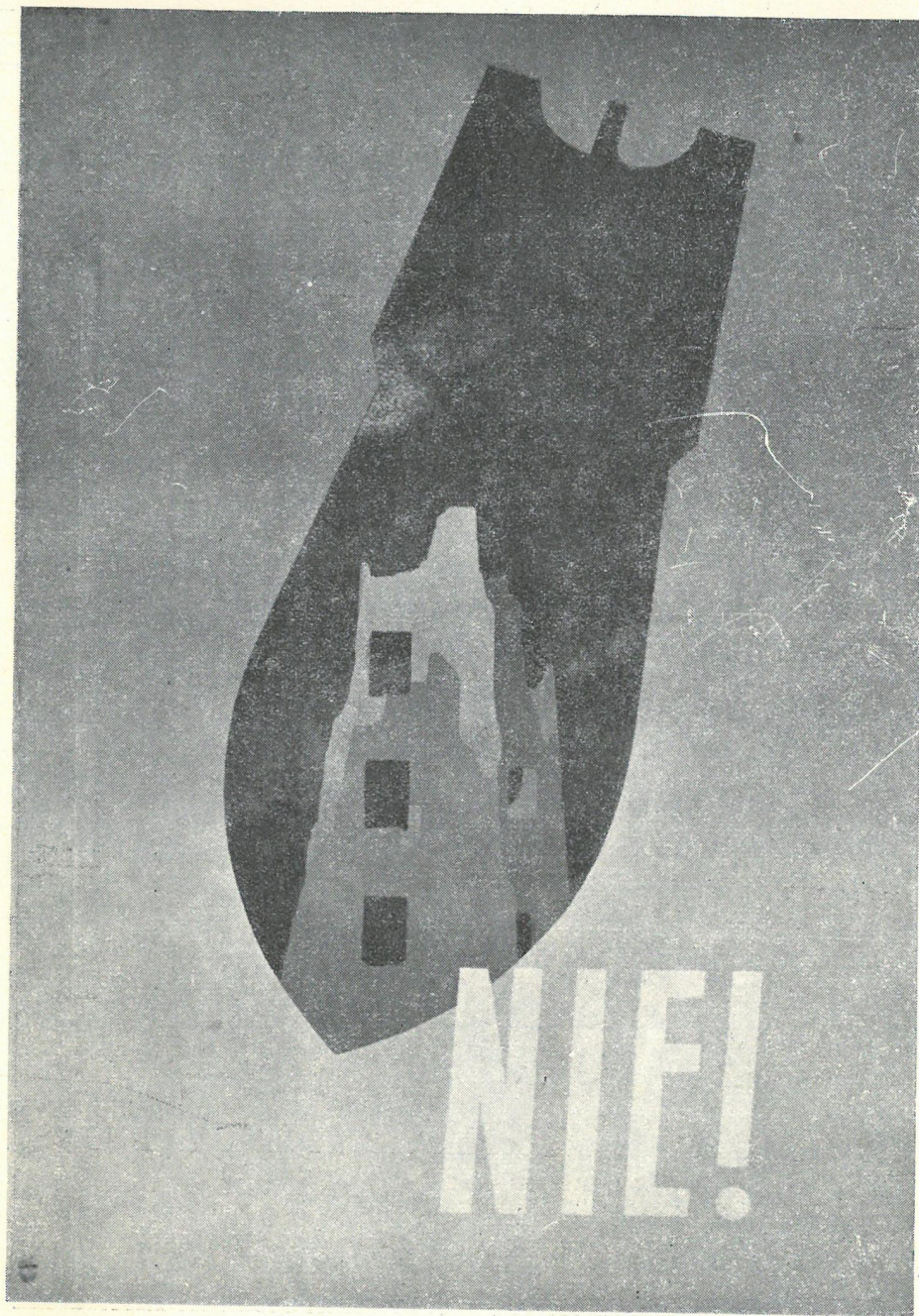
DRAMATYCZNY
im. A. S. PUSZKINA

ODZNACZONY ORDEREM CZERWONEGO SZTANBARU PRACY

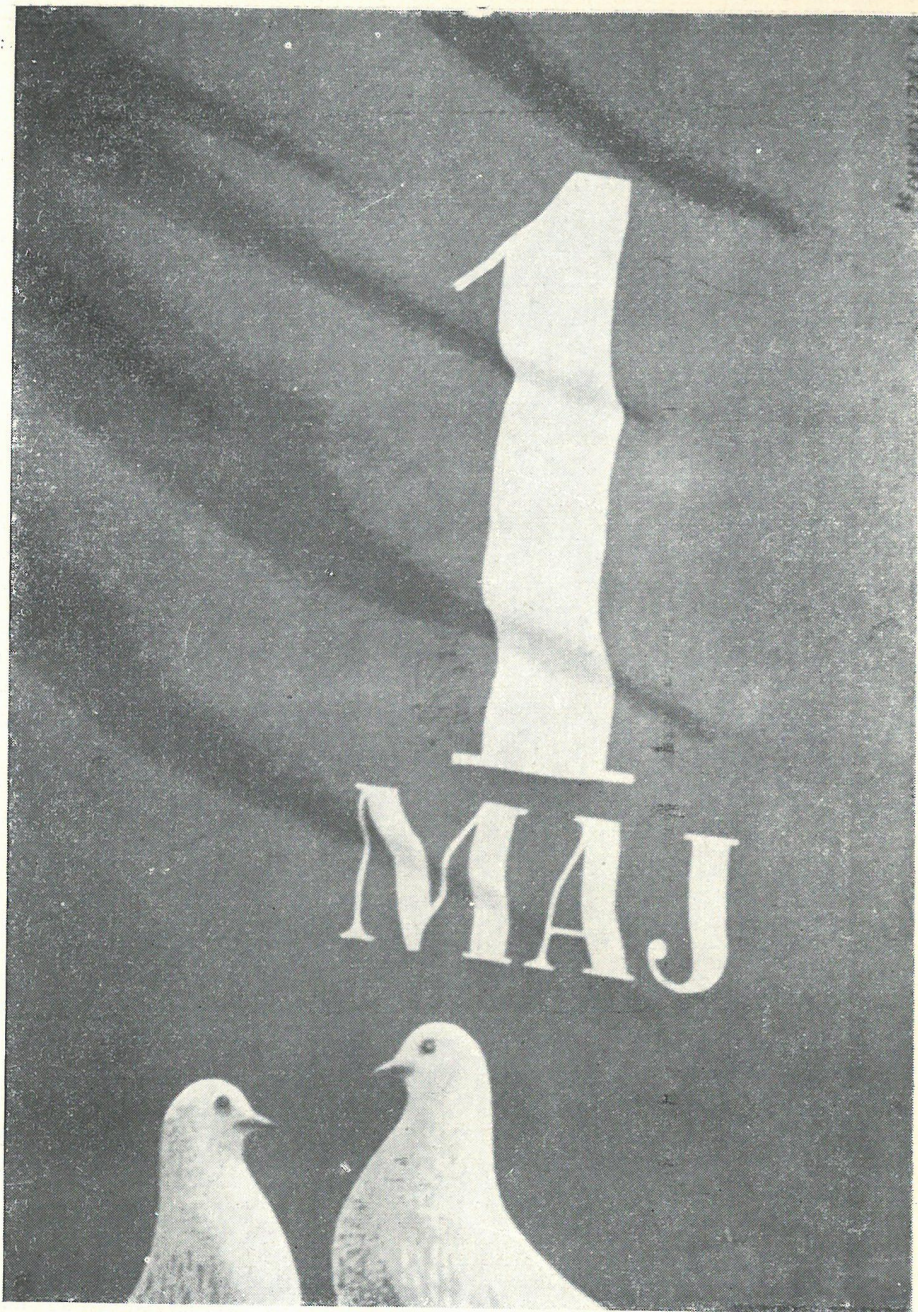
KOMITET WSPÓŁPRACY KULTURALNEJ Z ZAGRANICĄ

Plakat z okazji przyjazdu teatru
radzieckiego

Plakat na konkurs w związku
z Kongresem Pokoju w Wiedniu 1952 r.

Plakat na Święto 1 Maja

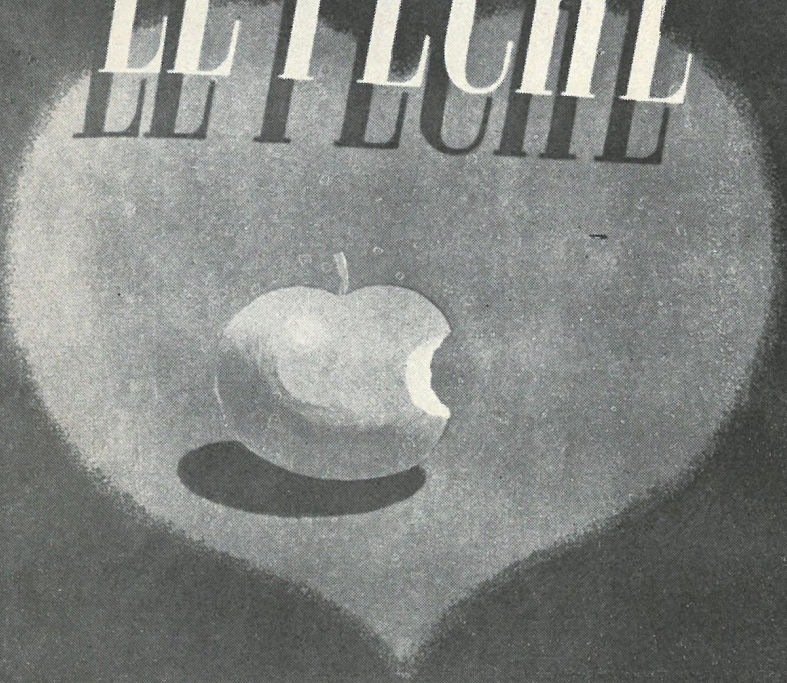

K. KATACHINI...

THÉÂTRE KAMERALNY-VARSOVIE

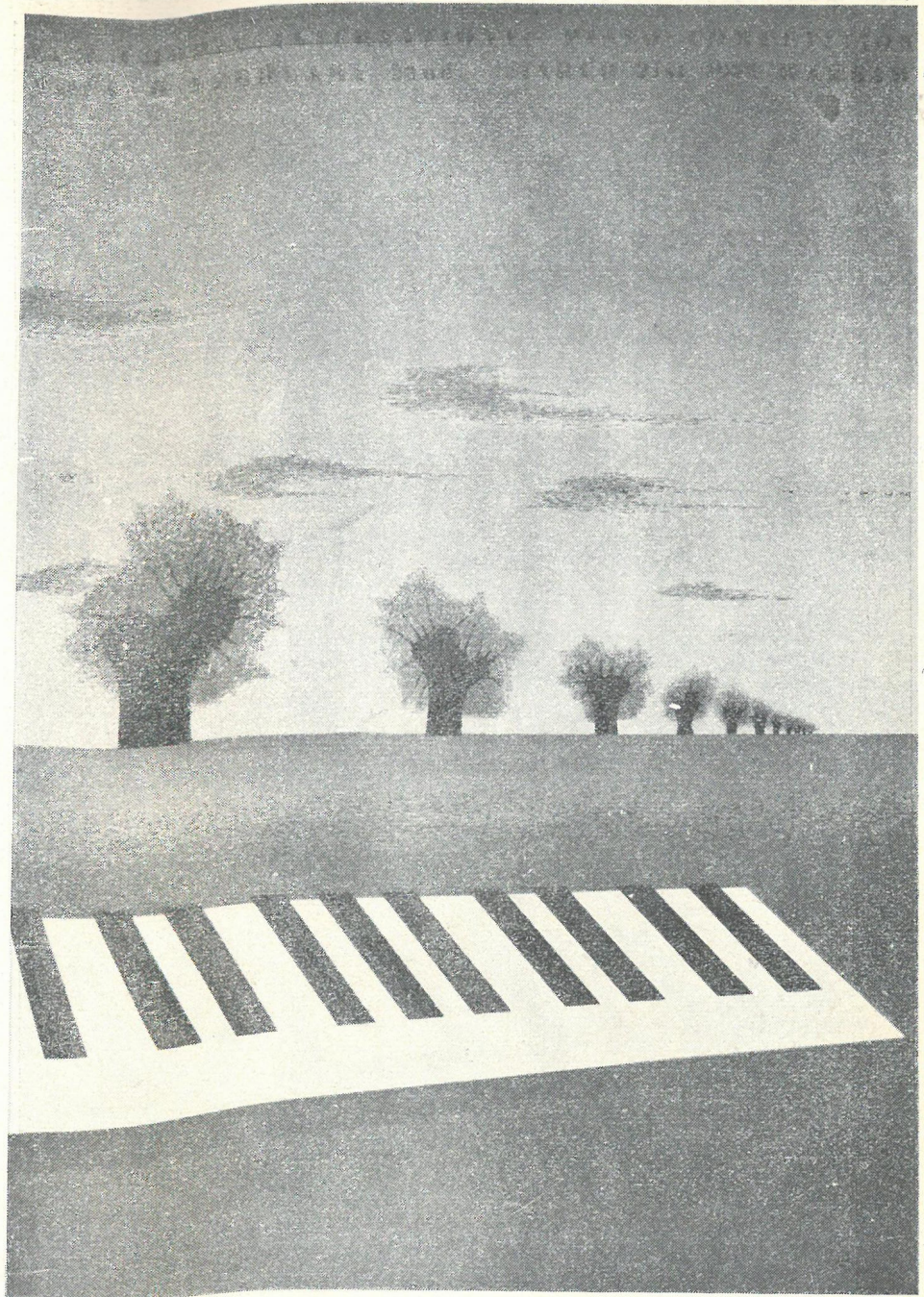
STEFAN ZEROMSKI

LE PÉCHÉ

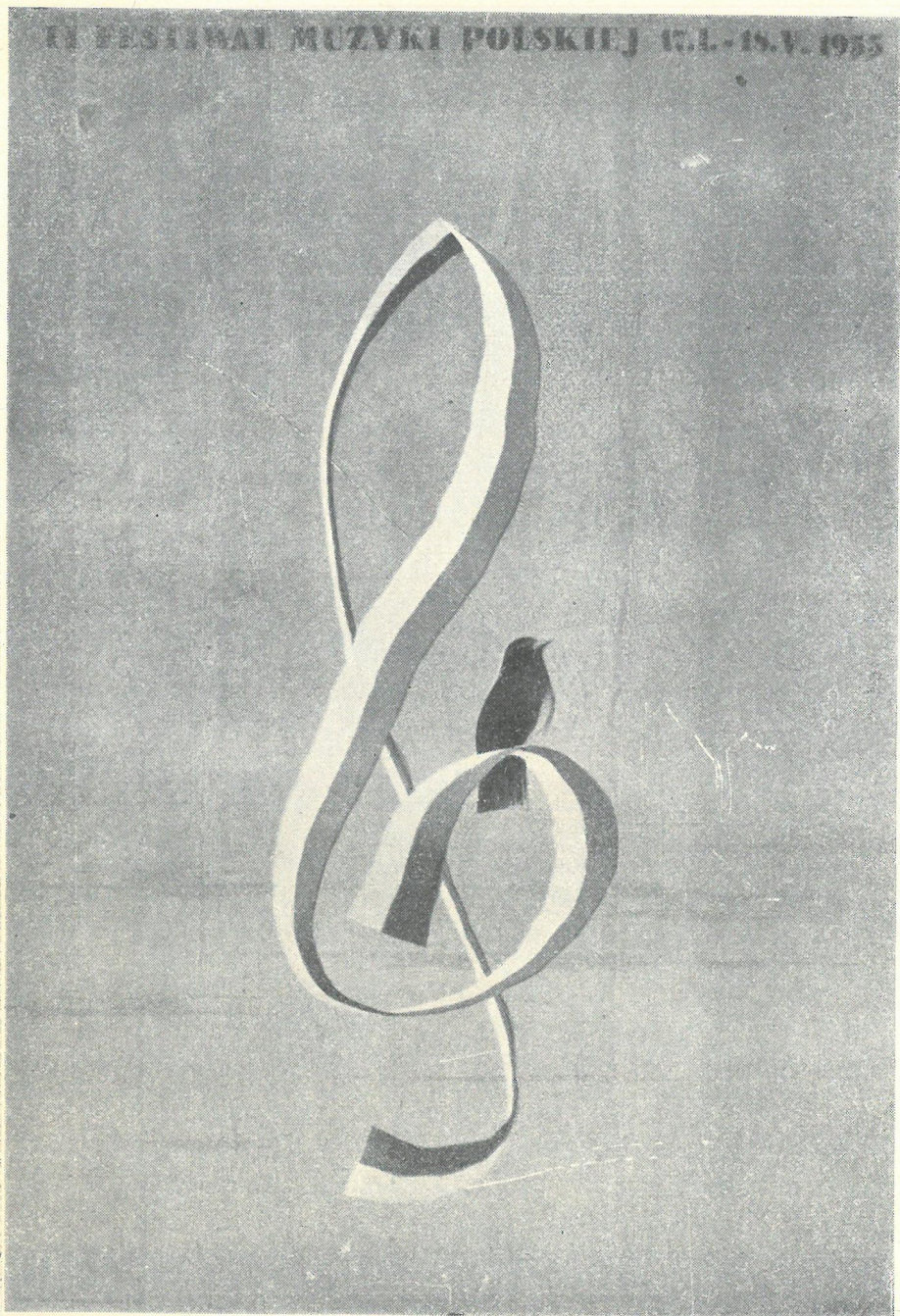

1.er FESTIVAL INTERNATIONAL
D'ART DRAMATIQUE DE LA VILLE DE PARIS
1954

Plakat Teatru Kameralnego na występy
w Paryżu

Plakat na V Międzynarodowy Konkurs
im. Fryderyka Chopina

Plakat na II Festiwal Muzyki Polskiej

Plakat na Dziesięciolecie Oswobodzenia
Warszawy

Wydawnictwo »Sztuka« Warszawa

1955

Drukarnia LSW, Zm. 274 c

B-6-83166

